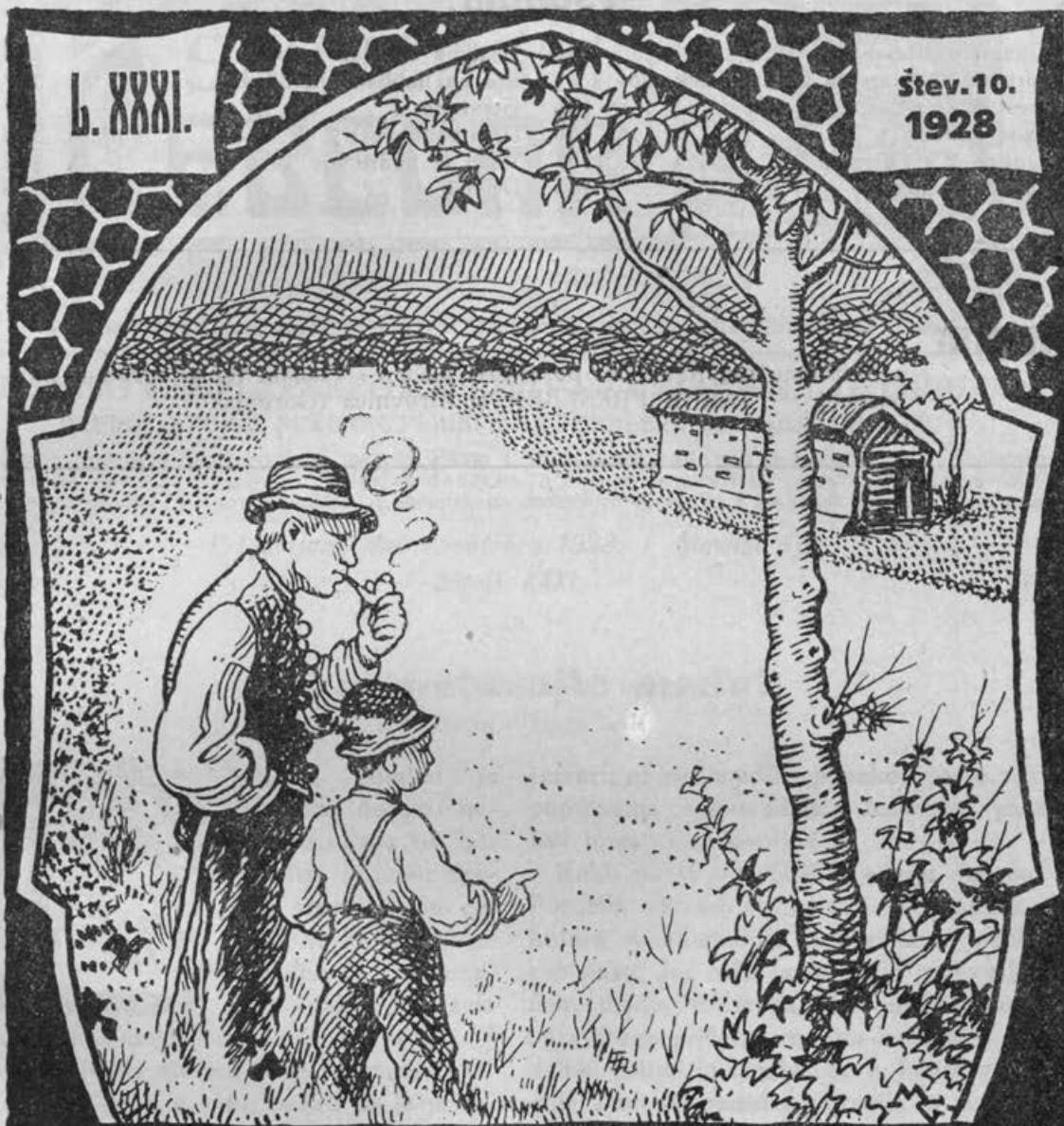

L. XXXI.

Štev. 10.
1928

SLOVENSKI

ČEBELAR

**GLASILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA
ZA SLOVENIJO**

Vsebina:

Ne zametavajte medu	145	Iz dobe čebelar. začetnika	155
Napredek čebelarstva — napredek človeštva	146	Roj na ljubljanskih ulicah	157
Odkod gniloba	150	Gerstung	157
Odgovor č. g. Petrnelu	151	Društvene vesti	158
Opazovalne postaje	153	Vesti iz podružnic	158
		Drobiž	158

Kupim

veliko množino Kranjičev po ajdovi paši. — Plačam po kilogramu, panj posebej. — JAKOB PREŠEREN, p. Žirovnica (Gorenjsko).

GLASILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI

UREJUJE AVGUST BUKOVEC, LJUBLJANA, GRUBERJEVO NABREŽJE ŠTEV. 14

Sklep za uredništvo 20. dne vsakega meseca. Pisma v društvenih zadevah je nastavljati na „Čebelarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani“. Naslov za denarne in blagovne pošiljke (vosek), naročila na čebelarske potrebščine: Blagovni oddelek „Čebelarskega društva za Slovenijo v Ljubljani, lugoslov. knjigarna

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1928. / Številka 10.

Letnik XXXI.

Ne zametavajte medu!

Joža Okorn v Škofji Loki.

Letošnja pomlad je bila za čebele neugodna. Paša na borovnici, sadnem drevmu, travnikih in robiniji je zaradi slane popolnoma odpovedala, tako, da smo že računali na slabo čebelarsko letino. V začetku junija meseca se je pa vreme obrnilo. Nastopila je suša, hkrati pa je pričel mediti gozd. Najizdatneje je medila jelka. Končni uspeh je bil, da smo letos imeli po preteku šestih let v posameznih predelih Slovenije zelo dobro čebelarsko letino. Najboljša je bila paša na hoji v kraškem predelu od Rakeka do Kolpe. Dobro je odrezal tudi konjiški okraj. Ostali gorati predeli Slovenije so imeli srednje dobro pašo, dočim je v ravnini žival do ajde stradala. Mnogo panjev je v tej dobi seveda pomrlo za lakoto. Večina teh čebelarjev ni imela čebel pripravljenih za jesensko pašo, ki jo zaradi tega niso mogle izrabiti. Poleg tega pa ajda, ki je začela cveteti šele 20. avgusta, v sep-

tembru ni več medila, ponekod pa je celo popolnoma odpovedala. Jesenska paša nas torej ni zadovoljila.

Kako pa je v ostalih predelih države? Poročila od vseh strani z izjemo Gorskega kotara so neugodna, kajti suša je uničila vso pašo. Jug zelo povprašuje po cvetličnem medu, katerega žal nimamo, zato upravičeno pričakujemo, da bomo naš pridelek, četudi je temne barve, lahko vnovčili. Tudi inozemska poročila o letošnji čebelarski letini niso zadovoljiva.

Vkljub temu nekateri čebelarji prodajajo med po sramotno nizkih cenah 10 in 12 Din za kg. Znano mi je, da je prodal čebelar prvovrstni cvetlični med po 12 dinarjev kg, dasi bi ga lahko prodal po 20 Din na debelo.

Tudi cena jelkovega medu je padla na sramotno nizko ceno. Nekateri čebelarji iz ljubljanske okolice so ga prodajali za vsako ceno. »Samo, da se ga iznebim«, je rekel eden od njih! Mimogrede naj omenim, da ta gospod ni v slabem gmotnem položaju in bi s prodajo medu lahko počakal. Drugi je zopet dal oklicati, da

prodaja med po 14 Din kg, v času, ko so ga domačini prodajali po 20 Din.

Takih primerov bi lahko navedel še več. Posledice takega ravnanja so za vse čebelarje zelo neugodne, ravnanje pa vsakemu prevdarnemu človeku nepojmljivo. Pri prodaji medu imejmo za vzgled čebelo, za svarilo slabe letine, ter socialni položaj čebelarjev začetnikov in čebelarjev z manjšimi čebeljnaki, za katere so take cene naravnost katastrofalne.

Naša dolžnost je, da skušamo napraviti temu konec. Delajmo na to, da bo imel med zopet primerno ceno: cvetlični 25 do 30 Din, ajda 22—25, hoja pa 20 Din za kg v nadrobni prodaji. Pri prodaji na veliko naj pa veljajo sledeče cene, cvetlični 20 do 22, ajda 19—20, hoja 18 Din za kg.

Da uredimo cene, preprečimo »krošnjarijenje« z medom, ki je bilo vzrok, da je cena medu padla, ter da pomagamo našim čebelarjem vnovčiti njihovo blago, je sklenil odbor našega društva, da bo v danih okoliščinah posredoval pri trgovini z medom.

Podrobnosti je javilo društvo podružnicam v posebni okrožnici.

Toda tudi akcija društva ne bo imela uspeha, če bomo preveč silili z blagom na trg. Najprej naj pridejo na vrsto oni, kateri so zaradi gmotnega položaja prisiljeni med prodati, drugi pa moramo malo počakati, kajti med bomo tekom časa lahko oddali, samo če ga bomo kaj imeli. To nas učijo skušnje zadnjih let.

Napredek čebelarstva — napredek človeštva.

H. Peternel v Lembergu pri Celju.

loveštvo izkuša vedno bolj razširiti svoje gospodarstvo nad naravo in imenuje to po pravici napredek. Medtem ko je človeštvo v zadnjih desetletjih zelo napredovalo v tehniki — v oblasti ima paro, vodne sile, celo blisk neba v podobi elektrike —

je na videz malo napredovalo njegovo gospodarstvo nad domačimi živalmi.

Res je, da človek v zgodovinskem času ni nanovo ukrotil nobene divje živali, ki bi mu udomačena donášala koristi, a prezreti ne smemo, da se je v zadnjih desetletjih neverjetno povišala koristonosnost že od nekdanj negovane domače živine. Medtem ko je imel človek od domače živine še pred stoletji le neznamenit dobiček, je narastla koristonost te živine na dvojno in višjo miro. Kako začudeno bi gledal stari Rimljan zaklanega yorkshirškega prašiča, ali poln žehar mleka, ki ga je namolzla dekla od ene same krave! Ako primerjamo preteklost in sedanost, je napredek človeškega gospodarstva nad

živino naravnost velikanski. Med domače živali štejemo tudi čebele. Tudi glede te živali velja geslo: Človek, razširi svoje gospodarstvo nad zemljo, da ti bodo domače živali v čim večjo korist! — Kakor pri vseh drugih domačih živalih, je tudi pri čebelah mogoče edino z umnostjo doseči večjo korist. Hasnovitost mlečne živine se ni dosegla toliko z zvišanjem števila krav, kakor s tem, da se je njih mlečnost zelo povečala. Po svoji naravi ima krava le toliko mleka, da ž njim preživi svojega mladiča — tele —, dokler se to ne more samo preživljati s hrano, s katero se preživlja materna žival, namreč s travami. Umni živinoreji se je posrečilo povečati mlečnost krav tako zelo, da porabi naravni upravičenec — tele — samo majhen del celotne množine mleka, večino pa si prilasti človek.

Pri čebelarstvu je stvar povsem enaka. Narava nudi čebelni družini toliko medu, kolikor ga ta potrebuje, včasih tudi več, ob slabih letinah pa pomrje od lakote na stotine družin zaradi pomanjkanja medene zaloge. Vredno je govoriti o napred-

ku čebelarstva, ako stremimo, da čebele naberejo čim več medu v korist človeštva.

Napredno čebelarstvo se briga v prvi vrsti za ohranitev čebelnih družin v letih, ko slučajno odpove narava in ne nudi čebelam možnosti, da bi si nabrale potrebne zimske zaloge. Ta skrb čebelarjeva za obstanek družin ob slabih letinah je postala zaradi pouka, ki ga nudi čebelarju napredno čebelarstvo, tako splošna, da spadajo danes med žalostne izjeme oni čebelarji, ki prepuščajo čebele ob slabih letinah svoji usodi. Ne spadajo še v daljno preteklost tisti časi, ko so bili izjema čebelarji, ki so čebelam dodali zimsko zalogo, ako je narava odpovedala. Nesrečni letini je navadno sledilo za čebelarstvo povsem ugodno leto. Vse je cvetelo; cvetovi so vabili čebele nabirat sladkega nektarja in jih oplojat, da bi se jeseni veje šibile pod sladkim bremenom rdečih jabolk in zlatih hrušek, a čebel ni bilo in iz čebelnjakov so zijali prazni panji. Sto in sto kilogramov dragocenega medu, ki bi bil lahko otrokom za hrano in bolnikom za zdravilo, se je izgubilo brez koristi v zemljo, sadja pa je bilo jeseni malo ali nič. »Slabo letino imamo,« je dejal kmetovalec, »vse je cvetelo, storilo pa ni.« Niti na um ni prišlo takrat človeku, da je vsega gorja kriv sam, ker je marljive svoje čebele prepustil kruti usodi.

Kaj takega je danes nemogoče, ker ve vsak čebelar, da je čebelarstvo neizmerne koristi za vso sosesko, tudi ako več let ne bi pridelal niti kozarca medu.

Ugovor, da je napredno čebelarstvo postalo manj koristonosno, ker je treba čebele ob izredno slabih letinah krmiti, nikakor ne drži, ker je napredek v čebelarstvu umnemu čebelarju pokazal, kako more dodobra popraviti izgubo izza slabih letin.

Tri pripomočke ima danes umni čebelar, da popravi izgube, ki jih ima zaradi slabe paše, namreč: vzrejo in izbero zelo pridnih družin, zboljšanje paše z nasajanjem medečih rastlin, oziroma s prevažanjem

v boljšo pašo, in napredni obrat v novodobnih panjih.

Za vzrejo zelo pridnih družin se pri nas ne stori skoraj nič. Kje bi bila danes naša živinoreja, ako ne bi ~~vse~~ kmetorejci skrbno odbirali najboljše živali za plemel? Le med čebelarji se čujejo pogosto še danes tiste abotne besede: »Čebela je čebela, vsaka nosi med.« Kaj bi rekla gospodinja, ki ima v hlevu celo vrsto molznih krav, ako bi ji kdo rekel: »Krava je krava, vsaka ima mleko.« Priznavam rad, da je že izbira najboljših matic leto za letom posel, ki nikakor ne diši lenim in površnim čebelarjem, kajti treba je napravljati beležke, imeti rodovnik matic in se zadovoljevati z malim letnim uspehom. Nič nas ne sme motiti, ako vzrejene matice ne kažejo vsekdar istih vrtilin, ki so odlikovale njih prednice; treba je pač zopet in zopet prebirati in uspeh se mora pokazati v teku let, zlasti ako prebirajo vsi čebelarji soseske. Trud se obilno poplača, ako računimo le s skromnim zboljšanjem uspehov svojega čebelarstva v poznejših letih. Vzemimo za primer, da nekdo čebelarji s stalnim številom 30 panjev. Ako doseže po desetletnem prebiranju matic pri družini le za 2 kg večji prebitek, bo pridelal letno 60 kg medu več; ako je še mlad in bo čebelaril n. pr. še kakih 25 let, znaša prebitek njegovega pridelka celih 1500 kg medu. To pa je množina, ki je pač vredna še večjega truda, nego ga zahteva zapisovanje donosa posameznih družin in izbira najboljših matic za plemel.

Kdor hoče nositi častni naslov naprednega ali umnega čebelarja, mora kaj storiti za čebele, mora izboljšati pašo v svojem okolišu. Ogabno je, ako hoče čebelar le jemati, dati pa ne. S kmetijskimi rastlinami ne gre rado, ker kmetovalec običajno dobro ve, katere mu donašajo dobiček, ter ga je težko pridobiti za nove kulture, ki običajno ne plačajo njegovega truda. Vsi starejši čebelarji imamo v zelo slabem spominu facelijo, ki smo jo svoj čas priporočali in tudi sami sejali. Čeprav so jo opisovali kot izborno krmsko rast-

lino, je ni hotela žreti nobena živina ne sveže, ne suhe. Vendar se da tudi tukaj nekaj storiti.

Med deteljami sta dve pastorki, ki bi lahko donášale kmetovalcu in čebelarju lep dobiček. Prva je inkarnatka. Sejejo jo med jesensko ajdo, ne da bi jo pregloboko zavláčili. Med ajdo lepo ozeleni do zime in ako jo jeseni pokrijemo s suhim, preležanim gnojem, ne pozebe. Spomladi raste bohotno ter je zlasti ljuba gospodinjam. Čisto mlada je za prašičjo krmo, v polnem cvetu jo pokladajo molznim kravam, posušena pa je med rezanico pomešana izborna krma za delovne vole. Res je, da velik del te detelje že pred cvetenjem in med cvetenjem pokose, a če bi vsak posestnik z njo posejal le majhen košček zemlje, bi čebele vendar veliko nabrale. Pokose to deteljo že konec majnika in ob začetku junija, njivo pa preorjejo; v njej pleni posebno dobro proso, a tudi krompir rad dobro stori, zlasti krompir onih vrst, ki so za prašičjo krmo. Druga detelja je esparzeta. To sejejo s pridom po opustošenih vinogradih ali takim tlom podobnih kamenitih zemljiščih, kjer drugače ni nobene košnje. Krma ni prvovrstna, a je boljša od kislega sena ali slame. Vsekakor je ta detelja posestniku dober pripomoček za krmljenje jalove živine, čebelar pa ne nudi esparzeta včasih nič manj paše nego ajda.

Vsak čebelar bi se moral tudi pobrigati za semensko ajdo. Velikokrat se zgodi, da posestnik samo zaradi tega ajde ne seje, ker mu je seme predrago, ali ker ga ne more lahko dobiti. Ne priporočam čebelarjem, da bi silili kmetovalce, naj sejejo le črno ajdo, ki ni za kmeta povsod najboljša, pač pa naj vplivajo, da si preskrbe seme ajde, ki je nastala s križanjem sive in črne. Te se največ seje po Sloveniji.

Repica, solnčnice in mak so za čebele vrlo dobra paša. Dobro je, ako jih je mogoče z dobičkom pridelovati, a to ne gre splošno v večji meri.

Izmed drevja pride za čebelarja v poštev sadno drevje, akacija in pravi ko-

stanj. Sadno drevje se v Sloveniji že samo toliko priporoča, da čebelarju ni treba ljudi preveč nagovarjati. Žal, da se ponekod premalo goji črešnja, ki je za čebele izredne vrednosti.

Akacija je v Sloveniji žal še vedno premalo razširjeno drevo. Res je, da kaže kmetovalcu v dobri zemlji gojiti le taka gozdna drevesa, ki dajejo več haska, in da ostanejo potem za akacijo le bolj strme in peščene lege. Nekaj pa lahko stori vsak zaveden čebelar; povsod so kraji, kjer ne kaže saditi sadnega drevja, n. pr. na vaškem trgu, ob kaki poti itd., in prav tja spada akacija, ki se polagoma razvije v visoko, krasno drevo, ki daje več nektarja, nego stotine okleščenih akacijskih grmov. Že pogled na cvetočo, visoko akacijo je očarljiv; če pa vpoštevamo še prijetni vonj, ki navdaja od akacij po več tednov vso okolico, je že to obilno plačilo za trud, ki smo ga imeli s sajenjem tega skromnega drevesa.

Pravi kostanj je dandanes pravcati revez. Sekajo ga brez usmiljenja zaradi tanina, tako da se je bači, da bo postalo to drevo redko, dasi poganja tako rado iz štora. Čebelar, ki je sam posestnik, bo sekal kostanj po pameti. Saj s prodajo lesa dostikrat nista plačana ne sekanje ne vožnja do kolodvora.

Ta izvajanja niso popolna, saj je še dosti rastlin, ki so uporabne za izboljšanje čebelne paše, vendar bi navedene rastline pašo najizdatneje izboljšale.

Prevažanje čebel v pašo je zelo umestno, ako hočemo, da naj imajo čebele dobro pašo, toda vrši naj se vsekdar tako, da ne trpijo škode čebelarji dotičnega kraja.

Omenjeno stremljenje naprednega čebelarstva je samo ena postaja na dolgi poti napredka. Napredno čebelarstvo gotovo še ni doseglo popolnosti, a velik del poti leži že za nami. Ni je panoge kmetijstva, pri kateri bi človek tako težko udeleževal svojo voljo kot pri čebelarstvu.

Čebela je bila nekdanj skrivnostna, našim prednikom sveta žival, njeno delova-

nje pa skrito. Zaradi tega ni bilo nikjer toliko praznih ver kot ravno v čebelarstvu. Napredno čebelarstvo pa je razrešilo mnogo ugank čebelnega življenja. Razrešil jih je najprej naš rojak, slavni Janša, dokazal in vsemu svetu oznanil Slovan-Poljak dr. Dzierzon. Ostaja seveda še danes mnogo, zelo mnogo nerazrešenega in ni se bati, da bi ne imeli tudi zanamci dosti tvarine za raziskovanja.

Že stari narodi so imeli panje, ki so omogočili vpogled v čebelno delovanje, a ta prednost je ostala brez koristi za čebelarstvo. Dr. Dzierzon ni izumil premič-

strani so se čule pritožbe, da je dobičkonosnost čebelarstva minila in marsikateri čebelar je obžaloval, da je svoje čebelarstvo uredil po novem. Vzroka tem neuspehom sta bila preveliko zaupanje čebelarjev v lastno razumnost in s tem združeno pomanjkanje znanja. Saj je takrat veljal pred svetom za naprednega čebelarja, kdorkoli je čebelaril v panjih s premičnimi sati.

Neuspehi naprednega čebelarstva so ob koncu minulega stoletja pokazali potrebo pouka in prilagoditve panja in ravnanja s čebelami po njih naravi. Ako je

Čebelnjak g. kateheta Pintarja pri Sv. Duhu pri Škofji Loki.

nega sata samo za svojo rabo, ampak je z njim razveselil ves čebelarški svet; prav tako je razglasil svoje ugotovitve o življenju čebelne družine.

Na podlagi njegovega razveseljivega izuma so čebelarji v drugi polovici minulega stoletja zastavili vse svoje prizadevanje za to, da bi dobili čebele popolnoma v svojo oblast. Hoteli so odločevati in vse narediti namesto čebel.

Ker ni čebela tako domača žival, da bi se dala česa naučiti, in je tako svoje glavna, da rajši žrtvuje svoje življenje, nego da bi odnehala, je umevno, da uspeh naprednega čebelarstva ni bil v nikakem razmerju s stavljenimi nadami. Od vseh

veljalo sredi minulega stoletja med naprednimi čebelarji načelo: »Čebele morajo delati po čebelarjevi volji, ker to zahteva novodobno čebelarstvo«, velja od konca minulega stoletja načelo: »To stori napreden čebelar, ker je to primerno čebelni naravi.«

Preobrat v mišljenju merodajnih činiteljev glede naprednosti čebelarstva je ugodno vplival na napredek čebelarstva; povsod se je vršil pouk in napravili so obširne primerjevalne poskušnje, tako da so si čebele nekako same izbrale panj, ki je zanje najbolj primeren in priročen za obratovanje. To mišljenje je postalo vodilno in danes ni več naprednega čebe-

larja, ki ne bi povdarjal, da je treba vsakomur, ki hoče veljati za naprednega čebelarja, veliko znanja in da se mora vsak napredek ravnati po zahtevah čebelne narave. Tako se je pri naprednem čebelarstvu uveljavilo isto spoznanje kakor pri umni živinoreji: ne delati proti naravi, ampak izkoriščati, kar nudi narava, podpirati žival, ako ji narava odpove pomoč, in izbirati za pleme izmed dobrega najboljše.

Življenje domačih živali in življenje človeka ogrožajo mnogoštevilni sovražniki, tako mali, da so človeškemu očesu nevidni, a mogočni po številu, ki gre v milijone in milijarde. Tu so glivice, ki povzročajo bolezni. Nevedni čebelar se vda usodi, ali pa pripisuje bolezni, ki mu uničujejo panj za panjem, neresničnim, včasih celo smešnim vzrokom, izobraženi čebelar pa zapopade bistvo bolezni in more bolezen spoznati in zdraviti. Danes je isto geslo na zdravljenje pri živini kot pri čebelah: Zdraviti s pomočjo vede vsak primer bolezni, zapisati pot boleznim z umnim, naravi primernim negovanjem zdravih živali, in izbirati za pleme živali, ki so po prirojeni odpornosti za obolenja nedovzetne. Tako se odpira tudi tukaj napredku čebelarstva široko polje.

Umnemu živinorejcu je žival neprecenljiv dar narave. Občuduje jo, ker pozna

njeno skrivnostno sestavo, sodi žival po njenih nagonih in ne zahteva od nje, kar bi smel upravičeno zahtevati samo od človeka, ki mu je dan razum. Zato je izobraženi živinorejec svoji živini pravičen in mil gospodar, jo oskrbuje z vsem potrebnim in ravna ž njo človeškemu dostojanstvu primerno.

Ako pri reji živine niso redke sirovosti, čeprav se vsak kmetski otrok od staršev že v rani mladosti uči ravnanja z živino, kaj naj pričakujemo od onega, ki se je oprijel čebelarstva brez znanja? Tak »čebelar« je skoraj gotovo trdosrčen gospodar svojih čebel in — zaradi nevednosti — največji sovražnik svojih koristi.

Neuki čebelar divja, ako ga čebele s pikami opomnijo, da ž njimi ne ravna prav, ter jih v divjem srdcu mečka; umni čebelar pa ravna s svojimi čebelami milo in mu je žal vsake čebele, saj so vse njegove dobrotnice, njegove delavke. Neuki čebelar pobere svojim čebelam vso zalogo medu, samo da se lahko pobaha, da ima med na prodaj, ko ga drugi nimajo, s tem pa uniči lastno čebelarstvo; razumni čebelar pa čaka ugodne prilike, ko ga bodo čebele s preostankom zaloge same nagradile.

Kakor povesod, je nevednost tudi pri čebelarstvu mati nevrednih dejanj. Le izobrazba dvigne človeka do dostojanstva milega vladanja vsega, kar je na zemlji.

Odkod gniloba?

Muropoljski.

tem se večkrat pogovarjajo muropoljski čebelarji. Vsak si po svoji pameti najde odgovor. Največ je takih, ki pravijo, da so njih čebele to bolezen pač nalezle pri tem ali onem sosednjem čebelarju, in mislijo, da so s tem najprimernejše odgovorili na zgornje vprašanje. Je že res, da se ta bolezen naleze po bacilih, mora pa imeti nekje svoj začetek!

Ker so strokovnjaki ugotovili, da so tudi v zdravih panjih bacili čebelne gnilobe, je jasno, da mora biti v zvezi s temi bacili še kak drug činitelj, ki skupno z njimi povzroči začetek bolezni.

Nekateri Muropoljci trdijo, da je vsemu kriva slaba voda v močvirnih mlakah. To gotovo ni res. Letos je tolika suša, da je voda v mlakah kar debela, pa se vendar dosedaj ni pojavil še noben nov primer gnilobe. (Oni, ki majo to bolezen redno vsako leto, naj vendar poskusijo z dosle-

dno izvajaním razkuževanjem, pa se je bodo rešili!)

Drugi Muropoljci krivijo kako nepoznano rastlino, češ, da povzroča gnilobo med, dobljen iz takih rastlin. Tretji obdolužejo prehlajenje zalege, nenadno prenehanje paše, stradanje čebel itd.

Starejši ljudje, ki čebelarijo samo v slamnatih koših, pa trdijo, da so izvor in gnezdo te bolezni mobilni panji, v katerih »te mladi« čebelarijo. Prej baje ni bilo nikdar slišati o taki bolezni.

Ti imajo deloma prav.

Moje mnenje pa je, da so začetek gnilobe slabe, degenerirane matice v narejencih nerazsodnih čebelarjev. Taka matica ne more roditi zdravega in proti raznim bacilom odpornega zaroda. Takih matic pa najdemo največ tam, kjer se že od nekdanj ukvarjajo z »umetnimi roji«. To pa je zopet največ tam, kjer je pomladanska paša slaba in torej ni zadosti naravnih rojev o pravem času. Ker pa sedaj narejencev v koših ne delajo več, je ta bolezen doma ponajveč v mobilnih panjih. Ni res, da čebelarji v koših nekdanj ne bi poznali gnilobe. Saj že razpravlja o gnilobi vsaka starejša čebelarska knjiga tudi iz tistih časov, ko še ni bilo panjev s premičnim delom. Ker teh niso imeli, so pač s koši de-

lali vse te umetnosti in čebele mrcvarili na mile »viže«, kakor danes mi v panjih s premičnim delom. Današnji čebelarji s koši so močno zaostali in vsega tega več ne znajo, zato pa imajo zdrave čebele. Jaz mislim, da je čebelna gniloba prav toliko stara kakor iznajdba narejencev.

Večina naših čebelarjev čaka najprej na naravne roje. Šele, ko ti izostanejo, si napravijo narejence in tako navadno zamudijo pravi čas za vzrejo matic. Take matice so potem z malimi izjemami slabe. Najboljše so matice, ki so se zgódirle meseca maja ali prve dni junija. Poznejše vzrejena matica se opráši šele takrat, ko začno čebele preganjati trote in ko druge matice z zaleganjem že ponehavajo.

Čebelarsko leto je kratko, zato mora vsak čebelar že spomladi misliti za celo leto naprej in posvečati posebno pažnjo vzreji matic. Čebelarjem, ki vsako leto delajo roje, bi se res izplačalo, imeti prašilčke in prezimovati rezervne matice.

Delanje narejencev se je na Murskem polju najbrž zato tako udomačilo, ker je njihov prvi znani učitelj Peter Danjko v svoji knjigi napisal, da so narejeni roji boljši od naravnih. On je sicer še pristavil: »ker jih lahko napravimo o pravem času«, to pa so naši ljudje že pozabili.

Napisano za Muropoljske čebelarske in pašne razmere.

Odgovor č. g. Petrnalu.

Joža Okorn v Škofji Loki.

8. številki letošnjega »Sl. Č.« ste objavili članek »Še enkrat o preleganju matic«. Dovolite, da pribijem, da ni matice prelegel niti eden od tistih sedmih panjev, ki ste jih navedli v dokaz. Vsi so sicer imeli nastavljen matičnik, katere so pa, kakor sami omenjate, podrli, ne da bi matice prelegli.

Ako nastavi panj matičnik, še ne moremo trditi, da bo rojil ali pa prelegel. Ta-

kih primerov sem imel v teku let na stotine, letos čez trideset, a niti eden teh panjev ni ne prelegel ne rojil, pač pa so vsi podrli že skoro godne matičnike. V teh primerih o preleganju ne moremo govoriti.

Če hoče panj preleči, stori to po dose-danjih mojih opazovanjih redno brez odlášanja. Stara matica deluje v takem panju navadno vse dotlej, dokler se ne izleže mladica. Neredkokrat pa najdemo v panjih, ki prelegajo, poleg stare matice tudi že oprášeno mladico; obe potem skupno

gospodarita krajšo ali pa daljšo dobo. Kljub letošnji izredno bogati in dolgotrajni paši, katere naravna posledica je bilo manj zadovoljivo zaleganje, so mi letos prelegli le panji, ki so imeli triletne matice, v kolikor niso že v maju rojili (šest primerov), in panji, ki so imeli slabše matice, katere bi, če bi panji sami ne prelegli, jaz nadomestil z izbranim materialom, kar bom tudi storil, če mladice ne bodo ustrezale. Od 80 mojih plemenjakov jih je letos rojilo 12, matice pa je preleglo osem plemenjakov.

Mojih izvajanj v 7. številki letošnjega »Sl. Č.« očitno niste prav razumeli. Vzroke preleganja je po mojem prepričanju — to sem v tej debati že v prvem članku v 2. številki 1. 1927 dovolj jasno poudaril — iskati v nepravilnem oprašnju ali pa v nerodovitnosti matice, ali pa v tem, da se je izrodila, odnosno, da je delovanje kakega dela njenih spolnih organov iz kateregakoli vzroka odpovedalo. Tega nas ne uči kritikovo osebno mnenje, niti proučevanje tujih spisov, najmanj pa pravilnik za nagle sodbe; uči nas le biologija.

Zato sem prepričan, da sem na pravi poti, ako trdim, da vzrok za preleganje matic ni omejen prostor za zalego, temveč motnje ali celo nedelovanje odnosno obolenje matičnih organov, kar ima za posledico, da je končno le malo zalege.

Primerjanje matice glede prehranitve s kravo ali psom je nezmiselno, kajti način življenja kakor tudi življenski odnosi se med navedenimi individui bistveno razlikujejo. O kakem samostojnem udeleževanju matice absolutno ne moremo govoriti. Po dosedaj veljavnih nazorih je udeleževanje matice pri vršenju njenih življenskih nalog povsem zavisno od čebel, slednjih pa od paše. Množina znešenih jajčec je pri normalno razviti in zdravi matici zavisna od količine hrane, ki jo ji nudijo čebele, in od moči plemenjaka in paše. Za nemoteno zaleganje pa mora skrbeti čebelar s tem, da pravilno čebelari v panju, ki ustreza tem zahtevam.

O medsebojnem domenku — »govorici« — čebel imamo na razpolago zanimive živalsko-psihološke poskuse, ki so zbrani v knjigi »Über die ‚Sprache‘ der Bienen« od Karla v. Frischa, profesorja zoologije na univerzi v Rostocku.

Dalje o tem ne bom razpravljaj, ne morem pa prezreti izreka barona Berlepscha: »Vor allem lernet Theorie!« ...

Že zadnjič sem poudaril, da v določenih prilikah nisem nasprotnik omejevanja zalege, če je to v skladu z osnovnimi zahtevami uspešnega in naprednega čebelarstva. To mnenje sem izrekel na podlagi praktičnih izkušenj in opazovanj pri čebelah.

Kdo še ni našel med dobro pašo matice, begajoče po satih, ki so bili zaliti z novim medom, in iščoče praznih celic, da bi vanje odložila jajčeca? Neredkokrat najdemo v tem primeru celice z več jajčeci, ki jih je znesla matica. To sem mnogokrat opazil tudi pri malih družinah s prvovrstnimi maticami.

Kako pa je to v panjih, v katerih čebelar zalego omejuje? Izmed mnogih primerov naj navedem samo enega. Kunčevemu panju sem zvečeval plodišče. Pomotoma sem zaprl matico v stranski predel s tremi sati. Ko sem čez pet dni panj slučajno odprl, sem zapazil, kaj sem storil. Pri pregledu plodišča sem pa kljub izredno bogati paši opazil, da so bile celice v treh satih, katere sem pri razširjanju dal prazne v plodišče, pripravljene za zaleganje, a jih matica ni mogla zaleči, ker ji je to zabranjevala rešetka. — Mislím, da je s temi dokazi tako iz življenjeslovja kakor tudi iz prakse dovolj utemeljena moja trditev, kje iščimo vzroke za preleganje matic.

*

Drugi del Vašega članka ne odgovarja naslovu. Vendar ga ne morem prezreti. Mislím, da je vsakemu čebelarju na prosto dano in dovoljeno, da za določene primere pove svoje mnenje v listu, zlasti še, če je to strokovno utemeljeno in za izobrazbo naših čebelarjev umestno.

Ko sem se prepričal, da je zaznamovanje matic v naprednem čebelarstvu zelo važno, sem to našim čebelarjem priporočal in ukrenil, da je blagovni oddelek naročil barve i. dr. V 6. številki »Sl. Č.« leta 1926. pa ste objavili članek »Kaj vse me je naučilo zaznamovanje matic«, v katerem ste razmislili o vzrokih preleganja, o izgubah in pohabljenosti matic, o omejevanju zalege, poleg tega pa se izrazili proti zaznamovanju matic. Nato seveda nisem mogel molčati. Odgovoril sem Vam v 2. in 3. številki lanskega ter v 7. številki letošnjega »Sl. Č.« v člankih »To in ono iz vzreje matic«. V teh odgovorih pa se nisem omejil samo na zaznamovanje, temveč sem obravnaval tudi o vzrokih preleganja itd. V teh člankih nisem hotel nikogar žaliti, saj sem vso stvar obravnaval zgolj strokovno.

Glede na te članke ste se postavili v obrambo piscev izvornih spisov. Katerih? Dobro se zavedam, da pri strokovnih debatah ne zadostuje osebno mnenje ali pa kak tozadevni čebelarški spis, temveč da je za to potrebna poleg temeljite teoretske izobrazbe tudi velika praksa in praktična preizkušnost in to pri vseh, ki se debate udeležujejo.

Kljub temu, da čebelarim že 21 let in opravljam čebelarstvo s 160 plemenjaki stalnega števila, proučujem razne sisteme

in načine čebelarstva, se v večjem obsegu pečam z vzrejo matic i. t. d., si ne domišljujem, da Bog ve koliko znam, ker se preživo zavedam, da sem kljub vsemu še vedno šolarček v čebelarstvu, kajti učiti se bom moral vse življenje.

O poskusih, ki sem jih delal in jih delam, ter o žrtvah, ki sem jih imel, tu ne bom pisal, ker tukaj ne bi bilo na mestu.

Kako pa je z nehvaležnostjo do g. Žnidaršiča — tu ne morem prezreti tudi g. Jurančiča, ker oba visoko cenim in spoštujem, kako je z razkazovanjem razvoja slovenskega čebelarstva v inozemstvu, kako se mi je to »omogočevalo«, kako je z značajem in uspehom posameznih poskusov i. t. d., Vam bom o priliki povedal osebno, če se kdaj odzovete mojemu povabilu, da si pridete ogledati moje čebelarstvo.

Sicer sem pa v svojih člankih razpravljal o omejevanju zalege in o vzrokih preleganja matic, ne pa o dolžnostih čebelarškega strokovnjaka, kritikah čebelarških spisov i. t. d.

Po mojem mnenju spadajo v list izključno le strokovne razprave. Doslej sem bil prepričan, da je »Sl. Č.« izključno strokovni list. S takimi razpravami, kot je bila Vaša zadnja, pa se dela huda kri med sotrudniki in ubija veselje do sotrudištva. Če se bo to še ponavljalo, kdo bo še imel voljo in veselje, v listu sodelovati. Clara pacta . . .!

Opazovalne postaje.

Jos. Verbič — Ljubljana.

Mesečno poročilo za avgust 1928.

Kakor nam kažejo beležkečasne opazovalne postaje v Podkraju pod Krimom, ki jo je na svoje stroške opremil in vodil za ljubljansko čebelarstvo velezaslužni g. ravn. Arko, je jelka v avgustu naglo začela popuščati in opazovanec je v prvi tretjini meseca prinesel samo 2-6 kg.

Ker je nerazredčen hojev med neugoden za prezimljanje čebel, so čebelarji pred ajdovo pašo pripravili svojim živalim prostor za dobro zimsko hrano. Prestavili so po več satov, ki so bili napolnjeni s hoje-

vim medom, iz plodišča v medišče in jih nadomestili s praznimi. Pri tem delu smo se prepričali, da čebele kljub dolgotrajnemu in napornemu delu niso tako oslabele, kakor smo se bali in da so imele še prav lepe plasti zalege.

Ajda je pozno pokazala cvetje. V ljubljanski oblasti se ni nikjer pobelila pred 20. avgustom. Vlaga je bilo dovolj, da se je krepko razvila, vreme za časa cvetja je bilo toplo, koristi pa v avgustu ni dala take, kakor smo pričakovali. Končno sodbo o njej objavimo prihodnji mesec.

Mesečni pregled za avgust 1928.

Kraj (z morskó višino)	Označba opazovane panje	Panj je nateži						Toplina zraka				Dni je bilo									
		pridobil v			izgubil v			v mesecu čistih dkg		največ pridobil		najvišja	najnižja	srednja mesečna	izletnih	s snegom	oblačnih	poljasnih	vetrovnih		
		1.	2.	3.	1.	2.	3.	pridobil	po-rabil	dkg	dne									C°	
		mesečni tretjini dkg																			
Ljubljana (305 m)	A.-Ž.	295	390	840	—	—	70	1450	—	150	25.	+36	+9	+21.5	30	9	—	1	3	27	5
Vič pri Ljubljani (298 m)	A.-Ž.	390	380	440	—	—	10	1200	—	100	24.	+34	+10	+21.1	30	10	—	1	2	28	14
Št. Vid nad Ljubljano (314 m)	A.-Ž.	185	60	595	20	45	35	740	—	125	31.	+35	+7	+19.7	30	9	—	1	5	25	5
Tacen pod Šmarno goro (314 m)	A.-Ž.	20	20	610	85	165	10	390	—	115	29.	+32	+9	+20.9	31	6	—	1	2	28	3
Škofja Loka (349 m)	A.-Ž.	50	40	585	45	70	100	462	—	115	28.	+31	+11	+20.	30	5	—	4	5	22	15
Virmaše pri Šk. Loki	A.-Ž.	25	50	705	75	70	60	575	—	135	28.	+30	+11	+16.	31	9	—	3	7	21	28
Dobrava-Vintgar (577 m)	A.-Ž.	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+31	+10	+20.5	27	5	—	3	2	26	—
Javornik n. Gor. (553 m)	A.-Ž.	*)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+30	+9	+19.6	30	6	—	5	11	15	1
Dob (305 m)	A.-Ž.	—	—	—	—	—	—	1200	—	—	—	+37	+8	+20.5	31	9	—	3	6	22	5
Rova na Gor. (350 m)	A.-Ž.	210	105	1855	65	60	80	1650	—	255	25.	+31	+10	+19.7	31	6	—	2	4	25	4
Breg-Križe (483 m)	A.-Ž.	40	120	1170	140	50	130	1010	—	210	28.	+32	+10	+20.6	30	10	—	2	7	22	8
Vrhnika (293 m)	A.-Ž.	380	150	20	100	210	160	80	—	80	10.	+32	+10	+19.9	30	2	—	1	10	19	18
Cerknica (575 m)	A.-Ž.	**)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sv. Gregor pri Ortneku (736 m)	A.-Ž.	510	340	50	50	70	60	720	—	160	11.	+33	+8	+20.7	31	7	—	3	—	28	18
Krka (300 m)	A.-Ž.	—	10	625	175	112	—	348	—	140	30.	+34	+9	+21.6	27	3	—	3	7	21	7
Valpča vas p. Semiču (280 m)	A.-Ž.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+36	+8	+23.	31	8	—	2	13	16	9
Novo mesto (180 m)	A.-Ž.	—	—	45	20	15	15	—	5	25	30.	+37	+10	+22.4	28	3	—	3	1	27	5
Ptuj (221 m)	A.-Ž.	**)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hrastnik (250 m)	svoj panj	—	4	160	148	82	44	—	110	56	28.	+37	+8	+21.6	29	8	—	2	7	22	12
Sp. Ložnica pri Žalcu (252 m)	A.-Ž.	300	495	620	60	40	75	1240	—	90	28.	+25	+8	+16.7	31	5	—	—	14	17	23
Orehova vas p. Marib. (270 m)	A.-Ž.	20	40	950	110	120	—	780	—	310	28.	+33	+10	+22.5	31	8	—	1	9	21	9
Sv. Duh na Ostr. vrhu (536 m)	A.-Ž.	**)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vrže pri Ljutomeru (176 m)	A.-Ž.	10	80	790	35	15	5	825	—	155	28.	+33	+9	+20.4	31	8	—	3	9	19	25
Cezanjevci (182 m)	A.-Ž.	—	80	1210	50	—	—	1240	—	280	30.	+33	+10	+21.1	30	9	—	1	12	18	18
Guštanj (398 m)	A.-Ž.	—	110	735	30	20	50	745	—	295	28.	+30	+7	+18.6	31	4	—	1	8	22	17
Jarenina (263 m)	A.-Ž.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	6	—	—	15	16	28
Nedeljica (Beltinci) (170 m)	?	**)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

*) Panj v tuji paši. **) Poročilo iz neznanih vzrokov izostalo.

Iz dobe čebelarstva začetnika.*

Podgorski.

IV.

Drugo leto:

Teorija in praksa:

Mínulo je prvo leto čebelarja-začetnika, polno veselih in žalostnih spominov. Čebele oskrbljene s potrebno zimsko zalogo in odejo so se spravile k zimskemu počitku. Za čebelarja-začetnika pa ni bilo nič zimskega počitka: treba je bilo misliti na bodočnost, kako bi čebelaril z boljšim uspehom kakor minulo leto. Premišljeval sem napake, ki sem jih bil storil in kako bi se izvil iz tega sitnega položaja. Spoznal pa sem, da je teorija do prakse v čebelarjenju temeljna pot.

Lotil sem se torej teorije z največjo vnemo, tako da sem se s čebelami vred prebudil v drugi čebelarski dobi popolnoma preobražen v čebelarskem duhu. Pa saj ni čudo, če sem zajemal teoretično čebelarsko modrost kar z veliko žlico. Premlel sem med zimsko dobo vso slovensko čebelarsko književnost. Romal sem celo tja v »stari vek« ter se seznanil s slavnim čebelarjem A. J a n š e m. Poleg tega je še Polona prinesla od znanega čebelarja-strokovnjaka celo košaro letnikov »Slov. Čebelarja«, tako da sem si z njimi prikrajšal mnogo noči spanja. Pa nič zato.

Ko so se čebele prebudile iz zimskega počitka, sem se ponosno vstopil pred čebelnjak ter se potrkal na prsi, govoreč: »Letos sem pa jaz postal samostojen čebelar! Nikomur se ne dam voditi! — Čebele, ve boste morale tako plesati, kakor bom jaz hotel!«

A... tiho... Malo preglasen sem! Moja teoretična modrost in učenost morata za sedaj še ostati za kulisami. Sedaj je treba še obračunati s prakso. — O ti ljuba praksa, kdaj boš že vendar prišla! Ti hodiš polzevo pot... in nisi tako urna kakor teorija.

Nekega dne sredi februarja meseca je pa vendar prišla. Odkazala mi je prvo spomladansko delo v čebelnjaku: pregledovanje panjev, kako so plemenjaki prezimili in čiščenje panjev.

Najprej pregledam 4 A.-Ž. panje. Vse storim natančno po predpisih. Bilo je vse v redu. Sedaj so pa še trije kranjiči. Prva dva sem po teoretičnih znamenjih spoznal za dobra. Tretji je pa bil sumljiv: čebele so sedele čisto na koncu satja odzadi. Temu pa manjka hrane. Teorija pravi, da moramo panjem, katerim manjka hrane v zgodnji spomladi, dati velike porcije. Kako bom dal temu panju veliko porcijo, ker nima odzadi nič prostora, komaj za majhno koritce. — A... že vem! Moja brihtna glava je hitro pogruntala. Bom pa prilival toliko časa, da bodo čebele dobile veliko porcijo! In res! Drugi dan sem toliko časa prilival, da so čebele poldrugí liter hrane znosile v satje.

Pa kako živahen je postal ta panj! Ves dan so se izpreletavale čebele okoli čebelnjaka. Ko pridem drugi dan k njemu, je bil ta panj še vedno živahen, pri drugih so pa le malo izletavale. No, tretji dan je bil pa pri vseh panjih mir. Ker sem bil prepričan, da je vse v redu, se nekaj dni za čebele nisem več brigal. Čez teden dni je pa postalo lepo in toplo vreme. Čebele prav pridno izletavajo iz vseh panjev, le tisti kranjič, ki je dobil hrano, ne leta nič. Ko ga opazujem, vidim, da je okoli njega več mrtvih čebel! Sedaj pa prileze iz njega ena čebela, pa se kar zvali z brade in ne vstane nič več! O, tu pa ni nekaj v redu! Hitro grem v čebelnjak in odprem panj. O nesreča! Vse čebele na tleh mrtve! Panj potegnem iz čebelnjaka in odtrgam dno: sredi satja je še kakih 50 čebel živih, med njimi tudi matica, satje pa vse prazno, ne ene kapljice hrane niso več imele! Sedaj sem se šele zavedel, da so druge čebele ta panj izropale! — To je bila polomija! In zopet en panj manj!

* Prejšnje članke glej v letniku 1926.

Čebele so se mi od tedaj kar dobro razvijale. Samo kranjci so mi začeli presejati. Lansko leto je bilo pet pridnih kranjčev, ki so mi dali rojev in dela pol preveč. Letos sta pa še dva, pa še teh bi se najraje iznebil. Prav nič več mi niso bili všeč. Premišljeval sem, zakaj stoje v čebelnjaku lepi, novi A. Ž.-panji prazni, poleg njih pa dva majhna kranjčiča kakor dva otročiča. Njih rojev se nič ne veselim, saj sem imel z njimi dosti izkušnje lansko leto! Kar mi pride na misel, da si lahko drugače pomagam. Teorija me je učila, da lahko tudi kranjčiče s satjem, z zalego in s čebelami vred prestavimo v velike, moderne panje. To idejo sem začel sedaj gojiti in čakal samo priložnosti.

Nekega dne sredi aprila meseca je pa le prišla ta ugodna prilika. Bil je lep, topel dan. Svoj sklep sem izvršil, samo reči moram, da je rezanje satov z živimi čebelami vred iz kranjčev in pritrjevanje v satnike za moderen panj pravo mesarsko delo! Samo Boga sem hvalil, da ni bilo v tem času nikogar blizu, da ni videl mojega in čebelnega mučnega položaja. Sklenil sem pa, da se ne bi nikoli več kaj takega lotil. In kakšen je bil uspeh? Vse stare čebele so se spravile v en panj, v drugem so pa ostale matica in mladice. Prvi se je dobro razvijal, ker je imel dosti delavk. Drugega je pa bilo treba pitati in mu dodati pomoč iz drugih panjev. Vendar sta se razvila do jeseni oba v močna plemenjaka.

Roja sem tisto leto sprejel samo dva in dobil sem še enega pritepenca družca, ki je nekje ušel in se je usedel na sosedov vrt. Ker se ni nihče oglasil zanj, sem ga ogrebel v eksporten panj. Pomagal sem mu s pokrito zalego iz drugih panjev, tako da se je razvil do jeseni v prav močnega plemenjaka.

Čebelna paša je bila tisto leto junija meseca še precej dobra in sem potihem mislil na točilo. Te skrivnosti pa nisem nikomur razodel do zadnjega dne, ko je Polona pripeljala od čebelarke podružnice točilo! — Tisti dan je pri Marinkovih zopet vse oživel. »Kaj boste pa točili?« me ogovarjajo. »Boste že videli!« — In res, tisti dan so se prvič v dobi našega čebelarstva posladkali vsi brez izjeme, kar jih je bivalo pri Marinkovi hiši, s sladkim medom. Gospod Marinko so bili kar iznenadeni. Kar niso mogli verjeti, da so te borne živalce nanosile kar cel škaaf medu, ki je tehtal 30 kg!

Ta dan so pa tudi gospod Marinko pokazali, kako blagosrčni so do čebelic. Resno so nas opozorili in so rekli: »Veste kaj, ljudje božji? Ta med, ki smo ga čebelam iztočili, ni naš. Med je čebelna last! Treba ga je hraniti! Ako bo zopet tako slaba jesen, kakor je bila lanska, ga bo treba čebelam vrniti.« — In takoj smo med spravili v shrambo.

Julija meseca pa ni bilo nič kaj prida paše. Čebele so dobile zase komaj za sproti. Vse upanje smo stavili zopet v ajdo. Prvi teden v ajdi so čebele kaj pridno nabirale, samo pogostoma jih je nagnala ploha.

22. avgusta jih je pa zadela katastrofa. Okoli dveh popoldne se je stemnilo. Čebele so kar v divjem begu letele v panje, začelo se je bliskati in treskati. Valili so se sem od hribov sivi oblaki. Toča se je usula in klestila, da je bilo strah in groza. V dvajsetih minutah je bilo vse polje oropano, ajda popolnoma zbita. Vse upanje je šlo po vodi. Srce se mi je krčilo v prsih. Ves sem bil pobit in žalosten, kajti zopet treba sladkorja, in pa še ves med nazaj.

(Dalje sledi.)

Vabilo.

Zveza čebelarških podružnic za Mariborsko oblast priredi v nedeljo, dne 7. oktobra 1928 celodnevno tečaj o kuhanju voska v Guštanjju, in poldnevno pre-

davanje v Velenju z začetkom ob pol 9 v velenski šoli.

Vse čebelarje, tudi nečlane, vabimo k obilni udeležbi.

Tajnik.

Roj na ljubljanskih ulicah.

Gdč. Š. v Ulici na grad je vneta čebelarka. V nedeljo 24. junija t. l. bi bile imele čebele rojiti, kar je izkušena čebelarica dobro vedela. Ura še ni bila devet in je gdč. mirno srebrala svoj zajutrek, ker je

precej ljudi, ki so radovedno ogledovali roj in delali »strokovnjaške« opazke na račun uboge čebelarice, ki jo je pričelo skrbeti za čebele, še bolj pa za svojo čebelarstvo čast. — Prišel pa je mimo go-

brala v »bukvah«, da pričlo čebele rojiti šele ob devetih dopoldne. Zato jo je zelo zaskrbelo, ko je zaslišala bučanje čebel na vrtu. Toda, čeprav je hitela, je prišla prepozno; čebelni roj ji je medtem ušel na ulico in se pričel zbirati okrog matice na zidu sosednje hiše. Naglo se je nabralo

spod, umen čebelar, ki je spraval čebele s kuhalnico v panj, pri čemur mu je nekdo pomagal z razpetim dežnikom. Tako so čebele sedaj zopet na vrtu gdč. Š., katero so za gostoljubni sprejem ljubeznivo opikale po nosu.

Gerstung.

J. Kristan, pedagog.

rdno sem bil prepričan, da imamo Slovenci, če že ne vsega, kar je ta mož napisal, pa vsaj njegovo knjigo »Der Bien und seine Zucht« v dobrem in popolnem prevodu. Z največjim začudenjem, da ne rečem, ogorčenjem pa sem navadno čital gosp. urednika poziv našim strokovnjakom, naj vendar »katero rečejo« o Gerstungu in njegovem delu. Prav malo se čudim našim čebelarjem, da si o pomenu Gerstunga sploh še

niso na jasnem, edini pa itak ne bodo nikdar. Kje namreč bi še bilo prostora za lastne »neizpodbitne ugotovitve«, kje bi ostalo prevažno medsebojno prerekanje o naših ogromnih »mногоletnih izkušnjah« na čebelarstvu, če bi se sistematično poglobljali v temeljna življenska vprašanja čebelne družine ter v globoko zasnovane teorije raznih sivih in drugih učenjakov, od česar bi imeli neocenljivo korist kvečjemu neobgleni začetniki!

Tako neizmerno oddaljen sem od strokovnjaštva, da niti ne vem, koliko je Gerstungovih izvirnih del; ne daj torej, mili

Bog, da s svojim skromnim mnenjem užalim ali razdražim edino merodajno sodbo kakega veščaka! Vem samo, da je z obširno razpravo sodeloval pri neki znanstveni publikaciji, ki sem jo čital in da je izdal (vsebinsko morda isto?) gcrnjo knjigo, ki sem jo slastno užival in koje odkritja so mi bila naravnost nepozabljiva doživljaja, knjigo, ki o njej sodim, da ti morala biti »Vadæ mecum« vsakega čebelarja (seveda pripravnik!), ker sploh ne doumem, kako moreš prav postopati s čebelami, ako ne priznavaš ali se vsaj ne ravnaš po tam odkritih zakonih življenja in razvoja čebele in njene družine (organizma »čebelca«). Stvarno zanimiva od kraja do konca, pisana v odličnem slogu in z ljubeznijo do stvari, je knjiga živa priča globokega študija in obsežnega znanja, bistrega opazovanja in neocenljivih izsledkov.

Tako živi v mojem spominu ta dragocena knjiga, ki bi o njej trdil (če bi diletant smel kaj trditi!) to-le: če bi bil Gerstung spisal samo to knjigo, bi se bil z njo nesporno uvrstil med znanstvene čebelarke prvake povsod — excepta Slovenija. To pa zato in kljub temu, da se je često rad »sam pobahal« in pa, ker je dočgal in učil, da je čebelna družina — živ organizem itd. Ne torej, da nam kdo o Gerstungu sploh kaj napiše; poziv bodi: dajte nam celega Gerstunga, pristnega in zdravega, kakor je bil in je delal in učil. Slabo ustrežeš lačnemu, nudeč mu mesto potice trdih drobtin, slabo učencu z mrtvimimi odlomki mesto žive celote. Končno ni dovolj, da kaj poveš, prevažno je često, kako poveš. Tudi v tem pogledu je bil Gerstung mojster.

Društvene vesti.

PREDAVANJA IN TEČAJI.

Podružnice v ljubljanski oblasti, katere hočejo prirediti v oktobru in novembru tečaje ali predavanja, prosim, da se čimpreje priglasijo. Proste so še vse nedelje.

Enodneveni tečaj o kuhi voska se bo tudi letos vršil koncem oktobra v Škofji Loki, če se bo zanj priglasilo zadosti čebelarjev. Interesenti iz obeh oblasti naj se čimpreje javijo.
Joža Okorn.

Vesti iz podružnic.

Nova čebelarska podružnica. V Braslovčah se dne 12. avgusta t. l. vršil ustanovni občni zbor čebelarske podružnice za Braslovče in okolico. Društvo je vpslalo na željo čebelarjev na občni zbor strokovnjaka g. Okorna, ki je v vznešenih besedah pojasnil prisotnim 30 čebelarjem temelj pravičnega in dobrega čebelarjenja. Vsi so sledili predavatelju z velikim zanimanjem. Podružnični odbor s predsednikom g. Fr. Rojnikom iz Podvrha si bo prav gotovo po svojih močeh prizadeval, da se bo pravilno čebelarjenje povzdignilo in skušal

svojim članom pomagati kolikor bo največ mogoče. Po izvolitvi odbora so se podali čebelarji k čebelnjaku tukajšnjega kaplana g. Fr. Groblerja, kjer je g. Okorn zopet povzel besedo ter obravnaval Znidarsičev panj. V zaključku je predavatelj propagiral za čebelarsko glasilo, nakar se je ustanovni občni zbor zaključil. — G. predavatelju izrekamo za njegov trud najiskrenejšo zahvalo.

Ljubljanska čebelarska podružnica ima prihodnjo odborovo sejo v torek, dne 9. oktobra t. l., ob 8. uri zvečer pri »Nacetu«.

Drobiž.

Zgodovinski podatki o čebelarstvu naših pradedov. Dr. Armbruster, vodja zavoda za čebelarsko vedo v Berlinu-Dahlemu, je izdal knjigo »Čebeljak kot narodopisni spomenik«. (Der Bienenstand als völkerkundliches Denkmal). V tem spisu se ukvarja z narodopisnimi in etnografskimi ugotovitvami, ki izhajajo iz oblike in sestave panjev. Iz njih moremo izvajati, kako so tuji narodi vdrlji v dežele,

ki so bogate z gozdi in cvetjem, ter izrinili prebivalce samo zato, da so pridobivali med. Pomešanje germanske pasme s slovansko je v zvezi zlasti z ugotovitvijo izvora panjev, ker so bili Slovani od nekdanji dobri čebelarji. Prodirali so v germanske pražozde, kjer je bila za čebele dobra paša. S panjem, ki so mu dajali prednost (to so drevesne klade, ki so jih postavljali ali pa obešali po gozdih) so pro-

drli globoko v južno Nemčijo. Obrt, ki je temeljila na njihovem gozdnem čebelarstvu, čebelarstvo s cechovskimi pravili in lastnimi razsodniki se je obdržala tudi v srednji vek. Tipičen znak za Germane, ki so z medicino varili nekako medeno pivo, je slamnati koš, kakršnega najdemo še danes v severni Nemčiji in pri lineburških čebelarjih.

Mislimo, da se ne motimo, ako trdimo, da so peko nurnberških medenih kruhkov uvedli Slovani. Prav tako je blizu misel, da smemo slovitost Monakovega, ki prvači kot mesto piva, pripisati dejstvu, da so Slovani tukaj varili iz medu kipeče pivo, ki so ga radi pili.

Anton Znidaršič.

Razveseljivi pojavi. Med na letošnji kmetijski razstavi v Ljubljani je bil s prav malimi izjemami v vsakem pogledu brez hibe: gost in zelo skrbno precejen. S takim blagom gremo lahko kamorkoli in bomo povsod uspeli.

Neki ljubljanski trgovec z medom (eksporter) mi je te dni pravil, da je pokupil od članov čebel. podružnice v Lazah pri Planini tako skrbno obdelan (očiščen) med, da lepši pač ne more biti. Ta med lahko z uspehom tekmuje v tujini z medom iz drugih držav.

Tudi člani ljubljanske podružnice so letos posvetili čiščenju medu posebno pozornost in prodajajo blago, ki se kar samo hvali.

Vsak resnični čebelar mora biti teh ugotovitev od srca vesel. Čebelarji že spoznavajo, da bomo domači konkurenci kos le tedaj, ako bomo znali z medom tako ravnati, da se ne bo mogel nihče spodtikati nad čistočo in zrelostjo.

Kako shranimo sate z obnožino? Letos so čebele dobro brale kostanj. Čebelarji bodo našli sedaj pri zazimovanju mnogo satov z obnožino, pa ne bodo vedeli, kaj z njimi početi, da se obnožina ne skvari. Spraviti jih je treba na prav suhem prostoru in dobro potresti s sladkorno moko. Ta obvaruje obnožino plesnenja. Spomladi izmenjajmo plemenjakom izpraznjene sate s satmi z obnožino. To je bodo čebele vesele!

Nosema tudi v Srbiji. Prof. dr. Štefan Plasaj, ravnatelj bakteriološkega zavoda v Zagrebu, priobčuje v letošnji 8. številki zagrebške »Pčele« vest, da je prejel iz Vranje v Srbiji pošiljko mrtvih čebel, da jih preišče. Zavod je ugotovil, da so čebele pomrle zaradi noseme. Uspeh preiskave je overovil tudi zavod za preiskovanje in zatiranje čebelnih bolezni v Dahleumu pri Berlinu.

Profesor dr. Plasaj omenja tudi, da mu je bivši urednik »Pčele« Wittman ustno sporočil, da je v Zagrebu l. 1908.(!!) čebelarju Kōnigu umrlo šest panjev za nosemo, oziroma so vsi

znaki bolezni kazali na to. Od teh panjev sta bila dva importirana iz Slovenije in sta okužila 4 domače... Potemtakem naj bi bila nosema v Sloveniji že pred 20 leti in naj bi bila naša stara znanka?

Naša krivda! Po dnevnem časopisju se pojavljajo notice o izredno dobri čebelarški letini in o bajnih množinah medu, ki so ga pridelali slovenski čebelarji. »Slov. Narod« ve celo za čebelarje, ki so že dobili po 100.000 dinarjev za med. Ljubljanski purgarji vedo povedati o ogromnih zalogah medu toliko, da človeku kar sapo jemlje. Nastajajo bajke, ki postajajo za trgovino z medom naravnost kritične. Lajiku ne moreš dopovedati, da so tako dobre letine kakršna je letošnja, velika izjema in, da smo čebelarji še vedno na izgubi, če upoštevamo velike denarne in delavne žrtve v preteklih letih ter da bomo morali dolgo trpeti, preden nas bo jelka zopet podprla. Pri lajiku je vsaka pametna beseda zaman: gonil bo svojo pesem o silnem dobičku čebelarjev, kjerkoli bo mogel, podpiral jo pa s tem, da so mu čebelarji sami povedali, kako in kaj in koliko... Seveda bomo morali sami plačati končni račun: 1. skrajni padec cen, 2. boksanje z davčnimi oblastmi, 3. legija novih čebelarjev, da bo gneča še večja.

Ne morem razumeti, zakaj čebelarji ne povedo javnosti resnice, namreč, da je bila res dobra letina le v malem delu Slovenije in da je z letošnjim pridelkom komaj krita izguba zadnjih treh let. Ni prav, da se bahamo. Spravimo božji dar in molčimo, pa bomo najbolje delali v čebelarsko korist!

Posebno lepe kruhke je razstavila gospa Mara Okornova na letošnji kmetijski razstavi. Gorenjci, zlasti Škofjeločani, so bili nekdam na glasu, da znajo peči imenitne kruhke. Napravili so testo iz ržene moke in medu z različnimi dodatki (dišavami). Testo so zvaljali, posušili in zmleli. Iz drobtin so napravili vnovič testo, tega pa vtisnili v posebne oblike (srca, zvezde, kolobarje itd.). Oblike so bile bogato in umetniško izrezljane. Testo so vzeli potem iz oblik in ga pekli. Na novo pečeni kruhki niso bili dobri, ker so bili prekrhki; šele ko so odnehali in so bili stari več tednov, so postali okusni.

Škofjeloški kruhki so bili nekdam zelo na glasu in so jih prodajali po vseh žegnanjih. Nekateri so znali izdelovati tako lepe, da jih je bilo veselje videti, zlasti, ker so jih še z roko krasili. V ljubljanskem narodnem muzeju je velika zbirka lesenih oblik za oblikovanje kruhkov. Med njimi so nekatere tako bogato

in krasno izrezljane, da lepše ne morejo biti.

Zelo pametno bi bilo, da bi kdo izmed Ločanov natanko popisal, kako se kruhki izdelujejo in pečejo. Škoda bi bilo, ko bi se ta domača umetnost popolnoma pozabila.

Kislo jabolko. Pred leti se mi je hotelo zlatih gradov in sem na pregovarjanje čebelar-skih prijateljev preselil svoje čebelarstvo da-leč od doma tja doli na obal našega Jadrana. Od tamošnje paše sem si obetal mnogo, zlasti ker je v neposredni bližini čebelnjaka (pri Sv. Kuzmi pri Bakru) nepregledno morje prave kadulje (*salvia offic.*), na kateri imajo čebele maja meseca izvrstno pašo, jeseni pa na ožepcu (žepku — *satureja montana?*). Še več pa sem si obetal od gorske paše v Gorskem kotaru, ki je od Bakra oddaljen 20 km z železnico. Tja gori visoko v hribe vozimo čebele v poletno pašo. Dasi je zagrebška »Pčela« mnogo pisala o bogastvu te paše, tako pisala, da smo jo ubrali kar štirje Slovenci doli, se je doslej izkazalo, da o kakih posebno bogatih in zanesljivih pašah ni moči govoriti in da so paše prav takšne, če ne še boljše, tudi marsikje v Sloveniji.

Letos je bila v Gorskem kotaru tako zvana rekordna letina. Tam sem postavil okroglo 100 A. Ž. panjev. Jelka je medila neverjetno močno. Toda burja, ki brije neprestano ves dan, posuši vso roso in mana na jelki je tako gosta, da se v satju v treh dneh popolnoma strdi. Ko sem bil julija doli, da bi točili, sem ugotovil, da je v panjih več tisoč kilogramov medu, da ga pa ni mogoče iztočiti. Poskušali smo vse, da bi ga dobili iz satja. Odkrivali smo sate, jih namakali, devali v panje nazaj, zopet poskušali točiti... A ves trud je bil zaman: med ni šel ven, pa ni šel. Dva dni smo »točili«; če bi še dva dni, pa bi se mi zmešalo, tako je ta posel vplival na živce. Še nikdar nisem videl tako težkih satov in toliko medu v panjih ter doživel tako bogate paše, pa tudi nikdar v življenju še nisem toliko ugibal o zli usodi, o čebelar-ski sreči in o prekrizanih računih.

V teku letošnje zime nameravam popisati pašne razmere v Hrvatskem Primorju in Gorskem kotaru v informacijo slovenskim čebelarjem in v svarilo tistim, ki hočejo od čebel obogateti. Dovolj je, da smo jih štirje dobili po prstih!

»Izboljšave« pri A. Ž. panju. So čebelarji, ki noč in dan premišlujejo, kako bi A. Ž. panj izboljšali. Prav je to in veselilo bo vsakega naprednega čebelarja, če se komu res posreči izumiti kako izboljšavo. Imam pa tudi vtis — morda sem v zmoti! — da so izboljšave, kar

se jih je pojavilo v zadnjih letih, le igračkanje. Na kmetijski razstavi sem imel priliko pregledati panj z neštevilnimi »izboljšavami«: z begalnicami zamotanega sestava, s pregradami, s posebnimi žreli itd., itd., toda niti ena »izboljšava« ni bila posrečena, nasprotno je vsaka znatno poslabšanje A. Ž. panja!

Izkazalo se je, da se z izboljšavami ukvarjajo predvsem čebelarji, ki izkušajo iz tega skovati dobiček, čebelarji, ki dostikrat niti nimajo dovolj praktičnih izkušenj, da bi mogli presoditi, kaj je dobro in kaj ni. Pri svojih prizadevanjih pozabljajo na najvažnejše načelo, namreč na to, da mora ostati A. Ž. panj kar najbolj mogoče preprost.

Odkloniti je treba vsako nepotrebno novost pri A. Ž. panju. Čim enostavnejši je, tem lažje ga je opravljati in tem cenejši je. Z izboljšavami dvomljive vrednosti nas ne bo nihče premotil, da bi jih splošno priporočali. Prosimo vse čebelarje, ki so z nami enakih misli, da svare čebelarske tovariše pred »izboljšanimi« A. Ž. panji. Če se bo komu posrečilo, da izumi res kako dobro reč, bo že »Sl. Č.« čebelarje na to opozoril.

Kateri panj je najboljši. Znani avstrijski velečebelar Hochegger, ki si je uredil čebelarstvo na podlagi A. Ž. panjev, je na to vprašanje odgovoril, da je najboljši tisti panj, z katerim stoji najboljši čebelar...

Srečni švicarski čebelarji. Švicarsko čebelarsko društvo je za letos določilo 5 Fr (50 dinarjev kot najnižjo ceno za med. Čebelarji ga prodajajo tudi dražje, po 6, 7 Fr, ker ga tuji radi kupujejo.

Skrbimo za krepke trote! Pri čebelarjenju v panjih s premičnim satjem je običaj, da se trotje satje kolikor mogoče odstranjuje iz panjev. Nekateri družine so potem tako rekoč brez trotjega satja in čebele morajo izpodrediti trote v zasilnih celicah, ki jih napravijo po robeh satja. Te so pa mnogo manjše, nego normalne trotje celice, zato pa so tudi trotje potem mnogo šibkejši.

Vsak umen živinorejec skrbi, da je tudi moški plemenjak v vsakem pogledu kolikor mogoče popoln, pa bodi bik, oven ali pa petelin. Le čebelarji, ki toliko govorimo, kako napredni rejci smo, se za trote malo brigamo. Najmanj pol sata najlepše trotovine mora imeti vsak panj! Oče Peter Pavlin da jeseni vsakemu panju sat, ki je v njem dobro polovico posebno velikih trotjih celic. Pravi, da so v panjih potem sami »fejst fantje«. Skrbimo tudi drugi za take »fante«!

Cenik čebelarškega orodja in potrebščin,

ki jih ima v zalogi blagovni oddelek Čebelarškega društva za Slovenijo v Ljubljani, Jugoslovanska knjigarna, Pred škofijo (poleg stolne cerkve).

Predmet	Cena	
	Din	p
1. Pripomočki za pomirjenje čebel oziroma za varstvo proti piku.		
Brizgalnica za roje	120	—
Euskol (zavitek)	5	—
Kadilniki (boljši)	60	—
Kadilniki	50	—
Čebelarška kapa s tkanino	50	—
Čebelarška kapa, žimnata	46	—
Pajčolani	—	—
Pajčolani z žimnatim vložkom	—	—
Čebelarške pipe (pihalnik Dathe)	55	—
Razpršilnik za škropljenje čebel z vodo, navaden	6	—
Razpršilnik za steklenice, zelo učinkovit, tudi za vrtno porabo	25	—
Čebelarške rokavice	—	—
Samokadilnik »Vulkan«	120	—
2. Pitanje čebel.		
Baloni za 1 liter	8	—
Baloni za 1 liter z odprtim podstavkom za pitanje iz medišča	16	—
Baloni za 1 liter z zaprtim podstavkom za pitanje iz medišča	18	—
Pitalnik za A. Ž.-panj iz bele pločevine	14	—
3. Matica.		
Barva za označevanje matice, garnitura (štiri barve)	12	—
Matičnice (kletke) raznih vrst od Din 2— do	13	—
Matičnice z oddelkom za hrano za razpošiljanje po pošti	3	—
4. Točenje, shranjevanje in konzerviranje medu in voska.		
Čistilnik za med z dvojnimi sitom, iz zelo močne pločevine	130	—
Gonilo najnovejšega sistema	245	—
Ista brez železa	200	—
Leseni obod za dozo za pošiljanje po železnici	10	—
Nastavek s taco za odkrivanje satja ob točenju medu	140	—
Nož za izpodrezavanje satja	10	—
Nož za odkrivanje satja	10	—
Pločevinaste posode za med, à 1 kg z etiketo	4	—
Pločevinaste posode za med, za 25 kg	40	—
Leseni sodi za 50 kg	50	—
Odtočna štula	70	—
Pločevinasto sito za čiščenje medu (dvojno)	52	—
Stekleničica za pošiljanje medu kot vzorec	2	50
Pločevinasto točilo, neemajlrano, z železnim okriljem, za 3 satnike	—	—
Pločevinasto točilo, neemajlrano, z bronastim okriljem, za 3 satnike	—	—
Pločevinasto točilo za med, najnovejšega sestava za 3 satnike, 27×41 cm, emajlrano	—	—
Pločevinasto točilo za med, z bronastim okriljem in emajlrano	—	—
Pločevinasto točilo za 10 okvirov, obojestransko, za velike obrate	2700	—
Topilnik za voščine	80	—
Vilice za odkrivanje satja	20	—
5. Satnice in žičenje.		
Deska za pritrjevanje satnic	6	—
Garnitura za vdelavo satnic (dvojni topilnik za vosek, cevka za lepljenje)	30	—

Predmet	Cena	
	Din	p
Kolesce za vtiranje žice, navadno	14	—
Kolesce za vtiranje žice, boljše	18	—
Luknjač za okvirčke	40	—
Satnice, 1 kg	—	—
Svetiljke za zalivanje satnic »Gratze«	40	—
Šilo za vrtanje luknjic	3	—
Topilnik s svetiljko in žličko za lepljenje satnic »Blitz«	40	—
Žica v klobčiču, dkg	—	40
Žica, najfinejša, v originalnem zavitku, 1 zavitek	6	—
6. Panj in njega deli.		
A. Ž.-panj na 9 satnikov	285	—
A. Ž.-panj na 10 satnikov	285	—
Kovinski deli za A. Ž.-panj:		
a) 6 finih palic, 40 cm, à Din 1.—	6	—
b) 2 nosilca za matično rešetko, à Din 1.50	3	—
c) 2 tečaja za vratca, à Din 1. 0	3	—
d) 4 tečaji za brade, à Din —75	3	—
e) 2 mreži za okenca, à Din 4.—	8	—
f) 4 zapahi za okenca, à Din —75	3	—
g) 2 zaporici za zaklopnico, à Din —20	—	40
h) ¼ kg kvačic	4	—
i) kljukica za vratca	—	35
j) rešetka za 1 panj, zelo močna, brušena	12	—
Žična mreža za okenca (pocinkana), kvadratni meter	36	—
Okvirčki za A. Ž.-panje (nezbiti), za komad	1	75
Pločevinasta razstojšča, namesto kvačic, za 9 ali 10 satnikov	2	50
Matična rešetka, močna, za 1 panj	—	—
Matična rešetka, nemškega fabrikata, kvadratni meter	120	—
Matična rešetka, najfinejša, sestavljena iz palčic, 34×15 cm	15	—
Zapahi za žrela:		
a) kovinski, enostranski	2	—
b) leseni (Trinkov sestav) s peresom	1	50
7. Pripomočki za delo v in izven panja.		
Klešče za A. Ž.-panje	28	—
Klešče za gorko stavbo	25	—
Zaklopnna kozica za odlaganje satnikov s čebelami	33	—
Lesen sipalnik za A. Ž.-panje na 9 in 10 satnikov	25	—
Strgulja za snaženje A. Ž.-panjev	10	—
Ščetica za ometanje čebel	8	—
8. Razno.		
Odvijač za vijake	3	—
Jeklena šablona in zabijač (priprava za pritrjevanje kvačic)	24	—
Tehtnica za obljudene panje	1150	—

V področju osrednjega odbora se je ustanovil poseben odsek za blagovni oddelek, katerega naloga je organizirati nakup in prodajo čebelarških potrebščin, voska in medu ter na ta način pomoči tako članom kakor društvu. Imel bo v zalogi le prvovrstno blago po zmernih cenah. Čebelarji! Podpirajte to društveno ustanovo s tem, da svoje potrebščine le pri njej kupujete. Dobrodošli so odseku vsi dobri nasveti in misli s strani članov.